

מסורת הש"ס

(א) וְלָקַחְנוּ עִבְרָא, (ב) חֲנִינָה בִּ: [מוס'] תרומות (פ"א), (ג) יצמות לא; (ד) [מסופתה] רפ"ה], (ה) יצמות קיב; (ו) דברים ח, והש"ס מבד שש ט"ס וז"ל על פי שני עדות; (ז) ש' שחממו וקיימוהו דהוא וכו', דבס תמר, (ח) יצמות קד; (ט) וסוטה לבג], י' ד"ה ור"ה, יא) בדפ"ר דלס,

תורה אור השלם

- ואני בחרש לא אשמע וכלאלם לא יפתח פיו: תהלים לח די
- וְנָפֶשׁ בִּי תִחַטָּא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עוֹל אוֹר בָּרָהּ אוֹר יְהוָה אֵל לֹא יִגְדֹל וְנָשָׂא עֲנֻתוֹ: וירקא ה א

גילוי הש"ס

תוס' ד"ה א"ר זורא ר' דהיינו חרש. קשה לי דל"כ למאי נריך לעולם דאית ויכל להגיד הא גללו הכי לאו בר עונשין הוא ועל כל מיני כתיבות אית מייד והא כשונה לכל דבר:

לעזי רש"י

צירש"ש [צירש"ש]. דוברגנים. נישפלי"ה [נישפלי"ה]. שסקים.

מוסף רש"י

מדבר ואינו שומע. מחלוקה היה פיקח עד שגמל לדבר אחר כך נתחשב [צירש"ש]. מפיהם ולא מפי כתבם. דלמנא אחר על פי שני עדות ולא שיעור על פי כתבם [צירש"ש]. כשם שכונסה ברמזיה כך מוציאה ברמזיה. קדושין כג קדושין. נרמזה כנס שמו כללנא עד שגמלתי לו, ונרמזה אף כלל נלאו ויאל (שם ק"ב).

מוסף תוספות

א. שאינו שומע מה שאומרים לו. מוס' הל"ה. ב. אין להאמין בהרבהם אם הוא משיב חן או לאו, דאינו מוכרחין למה שכתבו לו. אלא כמחשבת בעלמא הוא. מוס' הל"ה. ג. ופרקינן דשאני אלם דכפקה לכל דבריו הוא ומש"ה סני ליה בהרבהם אבל חרש שאינו מדבר ואינו שומע אי לאו רב כהנא הו"א דאפילו במגיד מתוך הכתב אין נותנין. יצני קשקש. ד. דרפשיטא הדרהכל לא חשיבא כדבור לענין עדות. מוס' הל"ה. ה. ולשוני כפקה. מוס' הל"ה. ו. ואינו מדבר דהו"ל כשטות. נשפ"ה. ז. אלא לרב דאמר חרש שאינו יכול לדבר אם יכול לדבר מתוך הכתב כותבין ונותנין גט לאשתו דאלמא כתיבה היא לא הגדה מעליהא ומוציאה אף מידי ספק חרש שאינו שומע ואינו מדבר א"כ ברייתא דקניא פוט לאלא אמאי וכו' אלא ש"מ דכשטותה חשיבין ליה וכתיבתו ידו אינו מוציאהו מידי ספק שטותו. נשפ"ה. ח. ואי לא פטוה לא הוה ממעטינן ליה מפיהם כדתיב לא יגיד דכתב ידו מני הגדה חרש אצ"כ אלא אמאי וכו' אלא ובעל כנפיה יגיד דבר. נשפ"ה. ט. ומפיהם לאו דוקא. מוס' הל"ה. י. מנויה"כ דאם לא יגיד דבר חייב כותב לא במדבר. מוס' הל"ה. יא. למה נקט כבור. מוס' הל"ה. יב. כשפוטוס. מוס' הל"ה.

צפירי. שאינם מזוים בלמות שעה כגון נרש"ס צימות הגשמים וצימות החמה וישפלי"ה: **חרש**. שהיה פיקח כשנסנה וקדושו קדושין גמורין ותנן צימות (דף ק"ב): נתחשב הוא או נשמטה לא יוציא עולמית לפי שאין כח בגירושיו חרשות להפיקע קדושי חכמה וקאלמר רב דלס יכול לדבר מתוך הכתב

יודיע לכתוב על הקלף כתבו ותנו גט לאשתי אתם פלוני ופלוני ומסר להם פיקח גמור הוא וכותבין ונותנין: **אלס קאמרה שאני אלס**.

דכיון דשומע הוא הרי הוא כפיקח לכל דבריו אבל חרש שאינו שומע ואינו מדבר אי לאו דיכול לדבר מתוך הכתב נרמזיה לא מפיק ואי נלא לשמענין רב לא הוה ידענא: **חרש המדבר ואינו שומע** זהו **חרש**. ולא זהו חרש שדברו צו חכמים ככל מקום והשווהו לשוטה דהוה כפיקח לכל דבריו כדקמני דהיא אבל חרש דרב כהנא (אינו) לא שומע ולא מדבר: **אישפיקול מילוניא**. נוטריקון דלאל: **אי קשא לי**. צנא דרב כהנא: **פרט לאלס**. שאינו חייב קרבן שצוה על שצוה העדות אס השציעו והרכין צראשו שאינו יודע: **הרי יכול להגיד מתוך הכתב** ואס איתא לדרב כהנא ליחייב:

מפיהס. על פי שנים עדים: **ולא מפי כתבס**. יעדו צנ"ד ללא דמי לשטר * שחתמוהו ציומו דההוא אורחיה להכי: **כסס שזודקיס**. אנשחמק והרכין צראשו קאי: **למשאות ומפוט**. למכור צנכסין: **לעדיות ולירושות**. כולו מפרש ואילי: **קפני מיהא לעדיות**. שיעיד עדותו מפי הכתב והאמרת מפיהס זה נאלס: **צעדות אס**. להשיאה: **דאקינו צנ**. צנז אחר קרוב ושפחה: **ופרכין קפני ירושות**. וקא סלקא דעתך להעיד על ירושה שהוריש אדם מעלמא: **אמר רבי אבנא**. מאי ירושות צנו דיייה אס רבא להשוות את הצכור כאחד מצניו ולהכי נקט ירושת צנו הצכור דאס לא לשנות על משפט הירושה אלא תורה הוא צל למה לנו לדבריו הירושה מחליה תפול: **מאי לאו דעלמא**. דהיינו עדות: **לא נלנו אחר רמיוסו**. לחסצו כפיקח: **אזל לא לגישין**. היכא דקידושי היו קידושין גמורין ומיוצמא דרב כהנא: **צמה דצנים אמורים**. דלא הלכו צו צגיטין: **צמר מעיקרו**. שאין לו כח די שרש שלא היתה לו דעת כלולה מימיו. ולקמיה פריך וכיון דחרש

מעיקרו הוא הרי כנס צרמיה ולא היו קידושין גמורין ומוקי לה ציצס: **אזל פיקח**. שלמד לכתוב מדעת כלולה: **הוא כוסב**. גט ואחרים חותמין והיינו כרב כהנא: **כסס שנוס צרמיוס נר**. משנה היא ציצמות דחרש ששאל אשה אס רבא יוציא: **ציצמסו**. שקידושה גמורין חיקמה גמורה והוא אין יכול לחלוץ לפי שאינו צועמד ואמר לא חפצתי לקחמה (דברים כה) וכונס ואינו מוציא בעולם ודבר דיייה לא מפעק זיקה דלוריימא: **אששו נמי**. יגזיר אטו יצמותו שקידושה גמורין: **יצמסו ציצמסו**. אשת אחיו פיקח צאשת אחיו חרש: **ומי גזרינן**. אחיו חרש אטו פיקח: **שני**

דסלקא דעמיה דפרושי קא מפרש למשאות ומתנות וירושות היינו עדות אי נמי הוה מצי למימר ולטעמין היינו עדות: **יררושת בנא הבבור. פרש"י שהשוה צכור לפשוט ואין נראה לר"י * אס כן^א הוה ליה למימר^ב שריצה לוא ומיעט לוא אלא אומר רצינו ילחמ דהיינו שאומר על בן צין הצנים שהוא צכור וקא משמע לן דנאמן לך על ידי הרכנה: **תנא'** היא דתניא **אמר רשב"ב ב'**. לא צני לשנויי דרב מיירי בפיקח מעיקרו וצרימא צחרש מעיקרו כמו שמחלק רשב"ג משוס דקיס לן דרשב"ג פליג על ק צרימא צחרמ רבי יוחנן צסמון:**

קמ"ל רב דסומכין על כתיבתו שהכתיבה אינה נעשית אלא בדעת ובכוונה: אי"ר זורא אי ק' לי דתניא אם לא יגיד פרט לאלס שאינו יכול להגיד. ואמאי הוא יכול להגיד מתוך הכתב. פי' ממנתי' דנשתחק לא ק' ליה מפני שהוא פקח ומחמת חליו נשתחק ואלם דממעט מלא יגיד י"ל דהוא חרש גמור שאינו בר דעת מ"ה ממעט ליה אלא דרב ק' דאמר סומכין על כתיבתו להפיקע קדושי פקחות שנעשו מדעת וא"כ אמאי ממעט ליה מאס לא יגיד הרי יכול להגיד מתוך הכתב ואצ"פ שאין לסמוך על רמזו על כתיבתו יש לסמוך: אי"ל אבוי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם רלא מפי כתבם. פי' האי אלם דקא ממעט מלא יגיד בחרש מיירי ומשום שאין בו דעת [אלא] באלם שהוא שומע ואינו מדבר שהוא כפקח לכל דבריו וטעמא דמלתא משום דלגבי עדות בעי' מפיהם ולא מפי כתבם אבל לענין ליתן גט לאשתו לא מיבעיא שהוא פקח אלא אפילו חרש גמור ע"י כתיבתו כותבין ונותנין גט לאשתו להפיקע קדושי פקחותו שכתיבתו מדעת היא נעשית בדקאמר רב ואי ק' אלס שהוא פקח אמאי אינו יכול להעיד מפי הכתב ומ"ש מכל שדיר דעלמא שוה כשרים בירי ממונות ואמרי בהו עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד וגם הוא מקרא מלא שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום. תשובה כל שיכול להגיד על פה כשר בכתיבה ועשו החימוה כמו שנחקרה בב"ד עדותו וכל שאינו יכול להגיד על פה אינו כשר בכתיבה ומשום הכי אלם פסול בכתיבה דליתיה על פה ומיחו אנרי יכול העד כשיבא לב"ד לכתוב עדותו ולהגיד על ידי כתב אלא בפני דבעי' מפיהם ולא מפי כתבם. ולא דמיא לחתימת השטר דהתם כיון דמסר החתימה לההוא דמסחיר נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד אבל אי בעי איהו לאסאדורי ככתב דמיא לא מצי לאסאדורי ככתב דאכתי לא מסר סודותיהו לההוא דמסחיר ליה הלכך צריך להעיד על פה שלא נתקנה החתימה אלא למסור למי שהוא מעיד לו ופניו תיקון העולם שמא ימותו העדים או ילכו למדינת הים אבל לא למסורה לב"ד כיון דאיהו קאי קמיהו ואלם אין החימוה מועילת אפילו למוסרה למי שמעיד לו אחרי שהוא בר הגדה משום הכי פסור מביטות העדות שאינו בר עדות לא כהו ולא בחתימה: מיתבי כסם שבדקין אותו לגישין כך בודקין אותו למתנות ולמשאות ולירושות ולעדיות קנני מיתה לעדות מאי לאו לעדות דעלמא. פי' אלמא שבדקין מי שנשתחק ומקבלין עדותו בהרבת ראשו וכ"ש בכתיבתו והכי אמרת דאמר ר' יוסף בר חמא אמר רב ששה בעדות אשה דקילוי בה רבנן להכשירי עד אי ואפילו עד אי עד הכשירו נמי להעיד כבתיבה ובבדיקה ואפי' איתו כהו אבל בשאר עדות לא [והא] ירושות קנני מיתה למאי לא ידמי ירושת בנא והבבור דנסיב דאמר מאן דעבי מזהב קנני מיתה למשאות ומתנות מאי לאו משאות דעלמא לא משאות ומתנות דידיה. מיתבי חרש לא הלכו אחר רמיוותיו ואחר קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא בבניטין. פי' בפקח ובכסוף נתחשב מיירי שחיו קדושו

מי שאחזו פרק שביעי גיטין

עא.

אלא בפירי. אין לפרש ששולין לו אס רוצה פירי של ימות הגשמים צימות החמה או איפכא ואומר הן כי זה אפשר למנא צכנוסים צבצס או צענין אחר אלס ששולין לו אס רוצה שילקטו לו מן האילן: **אמר** רב יוסף מאי קמ"ל תנינא נשתתק בוי'. תימנה לר"י אדרבי דמיקשי

ליה ממנתי' כיון דליתו מחלקין צין אלס לחרש דלמא לי יכול לדבר מתוך הכתב צהרכנה סגי ואומר ר"י דהא דלא דצחרש^א לא סגי צהרכנה אע"פ שכותבין לו נכתוב גט לאשתך ומרכין צראשו וצודקין אותו ג"פ לאו והן^ב אלס דמדמינו רב יוסף הרכנה דלאלס לכתיבה דחרש כמו שאלם על זה הרכנה ניכר שמצין ומסמלה ועל ידי זה כותבים גט הוא הדין חרש ששאלוהו צכתב והשיב צכתב יש הוכחה שהוא מצין צטוב אע"פ שאס שאלוהו צכתב והרכין צראשו אינו מועיל כלום^ג: **אמר** רבי זורא אי קשיא בוי'. תימנה לר"י דמשמע דפריך

לרב כהנא מתקאלמר והא יכול לדבר מתוך הכתב ואמאי לא פריך אמתימתי' דהרי יכול להגיד ע"י הרכנה ואור"י דמתימתיין לא קשיא ליה דפשיטא ליה דגבי גט אין צריך הגדה צפה רק שמטלה כמו שצריך גבי עדות צבור^ד אזל לרב כהנא דחשיב יכול לדבר מתוך הכתב אפי' צחרש^ה א"כ צבור מעליא הוא ויש לחושבה הגדה וי"מ דלמתימתיין לא קשיא ליה דלאיכא למימר דהא דאמר פרט לאלס שאינו יכול להגיד היינו אלס שאינו שומע^ו * דהיינו חרש אזל אלס לא משמע הכי^ז: **והא יבוא דדרב מתוך הכתב**. דהגדה חשיבה ע"י הכתב דכפרשית אע"ג דממעט * חרש ומרשת מחלוקה לפי שאינס צצמר ואמרה למימיה לאי ליה הוה אלס צפה^ח ועוד דהסמט^ט יליף ועמנה מוענו הלויס שצריך צלשון הקדש ומינה נמי שמעינן דהוא צפה כמו צלויס: **מפיהם ולא מפי כתבם**. צפ' שני דמצינות (דף כ"ה). הארצתי צה: **קתני** מיתה עדיות. אלמי דקמני פוט לאלס שאינו יכול להגיד פריך ומיחו לר"י נראה דאלי פירכא נמי הוה לרב דהא מיוצמא דצמר הכי הוה לדידיה והכי פירושו צשלמא אי לאו דרב אע"פ שלענין עדות חשיבה הגדה מה שמרכין צראשו^י דקמני הכא צצודקין אותו לעדות מ"מ פטר קרא אלס שאינו יכול להגיד דלענין קרבן שצוה לא חשיבה הגדה אלא הגדה מעליא^{יא} אלא לרב דחשיב דיכול

לדבר מתוך הכתב עדות מעליא כיון דאפילו צחרש מהני אע"ג דהרכנה לא מהניא ציה כלל וא"כ צריך לומר הא דממעט קרא אלס שאינו יכול להגיד אע"פ שיכול לדבר מתוך הכתב משום דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבס וא"כ איך צודקין אותו לעדות הא צענין מפיהם ולא מפי כתבס ולמאי דפירשנו פרט לאלס שאינו יכול להגיד דהיינו חרש א"ש דאי לאו דרב צאלס סגי דהרכנה ככל דרב אזל חרש לא סגי אפי' יכול לדבר מתוך הכתב לא לענין גט ולא לענין עדות אזל לרב אע"ג דפסול לענין כשר גבי גט תקשי ליה דהא כהא מכשרינן עדות כמו גט: **והא** קתני ירושות. השתא דקסצר ירושות דעלמא ומשאות ומתנות דעלמא ולענין עדות קאמר צ"ל

לרב מתוך הכתב עדות מעליא כיון דאפילו צחרש מהני אע"ג דהרכנה לא מהניא ציה כלל וא"כ צריך לומר הא דממעט קרא אלס שאינו יכול להגיד אע"פ שיכול לדבר מתוך הכתב משום דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבס וא"כ איך צודקין אותו לעדות הא צענין מפיהם ולא מפי כתבס ולמאי דפירשנו פרט לאלס שאינו יכול להגיד דהיינו חרש א"ש דאי לאו דרב צאלס סגי דהרכנה ככל דרב אזל חרש לא סגי אפי' יכול לדבר מתוך הכתב לא לענין גט ולא לענין עדות אזל לרב אע"ג דפסול לענין כשר גבי גט תקשי ליה דהא כהא מכשרינן עדות כמו גט: **והא** קתני ירושות. השתא דקסצר ירושות דעלמא ומשאות ומתנות דעלמא ולענין עדות קאמר צ"ל

קמ"ל רב דסומכין על כתיבתו שהכתיבה אינה נעשית אלא בדעת ובכוונה: אי"ר זורא אי ק' לי דתניא אם לא יגיד פרט לאלס שאינו יכול להגיד. ואמאי הוא יכול להגיד מתוך הכתב. פי' ממנתי' דנשתחק לא ק' ליה מפני שהוא פקח ומחמת חליו נשתחק ואלם דממעט מלא יגיד י"ל דהוא חרש גמור שאינו בר דעת מ"ה ממעט ליה אלא דרב ק' דאמר סומכין על כתיבתו להפיקע קדושי פקחות שנעשו מדעת וא"כ אמאי ממעט ליה מאס לא יגיד הרי יכול להגיד מתוך הכתב ואצ"פ שאין לסמוך על רמזו על כתיבתו יש לסמוך: אי"ל אבוי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם רלא מפי כתבם. פי' האי אלם דקא ממעט מלא יגיד בחרש מיירי ומשום שאין בו דעת [אלא] באלם שהוא שומע ואינו מדבר שהוא כפקח לכל דבריו וטעמא דמלתא משום דלגבי עדות בעי' מפיהם ולא מפי כתבם אבל לענין ליתן גט לאשתו לא מיבעיא שהוא פקח אלא אפילו חרש גמור ע"י כתיבתו כותבין ונותנין גט לאשתו להפיקע קדושי פקחותו שכתיבתו מדעת היא נעשית בדקאמר רב ואי ק' אלס שהוא פקח אמאי אינו יכול להעיד מפי הכתב ומ"ש מכל שדיר דעלמא שוה כשרים בירי ממונות ואמרי בהו עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד וגם הוא מקרא מלא שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום. תשובה כל שיכול להגיד על פה כשר בכתיבה ועשו החימוה כמו שנחקרה בב"ד עדותו וכל שאינו יכול להגיד על פה אינו כשר בכתיבה ומשום הכי אלם פסול בכתיבה דליתיה על פה ומיחו אנרי יכול העד כשיבא לב"ד לכתוב עדותו ולהגיד על ידי כתב אלא בפני דבעי' מפיהם ולא מפי כתבם. ולא דמיא לחתימת השטר דהתם כיון דמסר החתימה לההוא דמסחיר נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד אבל אי בעי איהו לאסאדורי ככתב דמיא לא מצי לאסאדורי ככתב דאכתי לא מסר סודותיהו לההוא דמסחיר ליה הלכך צריך להעיד על פה שלא נתקנה החתימה אלא למסור למי שהוא מעיד לו ופניו תיקון העולם שמא ימותו העדים או ילכו למדינת הים אבל לא למסורה לב"ד כיון דאיהו קאי קמיהו ואלם אין החימוה מועילת אפילו למוסרה למי שמעיד לו אחרי שהוא בר הגדה משום הכי פסור מביטות העדות שאינו בר עדות לא כהו ולא בחתימה: מיתבי כסם שבדקין אותו לגישין כך בודקין אותו למתנות ולמשאות ולירושות ולעדיות קנני מיתה לעדות מאי לאו לעדות דעלמא. פי' אלמא שבדקין מי שנשתחק ומקבלין עדותו בהרבת ראשו וכ"ש בכתיבתו והכי אמרת דאמר ר' יוסף בר חמא אמר רב ששה בעדות אשה דקילוי בה רבנן להכשירי עד אי ואפילו עד אי עד הכשירו נמי להעיד כבתיבה ובבדיקה ואפי' איתו כהו אבל בשאר עדות לא [והא] ירושות קנני מיתה למאי לא ידמי ירושת בנא והבבור דנסיב דאמר מאן דעבי מזהב קנני מיתה למשאות ומתנות מאי לאו משאות דעלמא לא משאות ומתנות דידיה. מיתבי חרש לא הלכו אחר רמיוותיו ואחר קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא בבניטין. פי' בפקח ובכסוף נתחשב מיירי שחיו קדושו

פז א מיי פ"צ מהלכות גירושין הלכה טז סמג עשין ג וצין כ"מן): **ב** מיי פ"צ מהלכות אישות הלכ כי פכ"ט מהל' הלכה ה' א סמג עשין פז טו"ש"ע ח"מ סי' רלה ספיקי יח: **ג** מיי פ"ט מהלכות עדות הלכה יא סמג לאון ריד טו"ש"ע ח"מ סי' לה ספיקי יח: **ד** מיי פ"ט ופ"ג שס הל' סמג עשין פז טו"ש"ע סס וסי' כח ספיקי יא: **ה** מיי פכ"ט מהל' מדינה הלכה ג סמג עשין פז טו"ש"ע ח"מ סי' רלה ספיקי יח ווס' רב ס'ון]: **ו** מיי פ"ט מהל' עדות הלכה יא ווס'י' מהל' גירושין הכ"מן סמג לאון ריד טו"ש"ע ח"מ סי' לה ספיקי יא [אה"ע ח"ז ס'י"ב]: **ז** מיי פ"ד מהל' תלנות הלכה א ווס'י' שס ה"ט סמג עשין ל טור ש"ע ח"מ סי' רעט ספיקי א ווס'י' רעט ספיקי דו]: **ח** מיי פכ"ט מהל' מדינה הלכה ג סמג עשין פז טור ש"ע ח"מ סי' רלה ספיקי ז: **ט** ו י מיי פ"צ מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין ג טור ש"ע אה"ע סמן קכ ספיקי ה: **י** מיי פ"ט מהל' יבוס הלכ טז א סמג עשין א ווס'י' טו"ש"ע אה"ע סי' קעב ספיקי יו וסי' קלס עפ"י ו:

פסקי רי"ד

אמר רב כהנא אמר רב חרש שיכול לדבר מתוך הכתב. כותבים ונותנין גט לאשתו לפי שאין לפרש דבחרש מעיקרא הוא דאמר רב דא"כ מאי אריא בכתיבה בכל רמזיו יכול להציגא דבראמריין בפ' חרש (בבביתא ק"ב): כשם שכנס ברמזיה כך מוציא ברמזיה אלא בפקח ונתחשב קאמר שחשיב פקח כשכנסה וקדושו קדושין גמורין ותנן ביבמות נתחשב הוא או נשתטה לא מוציא עולמית לפי שאין כח בגירושיו חרשות להפיקע קדושי חכמה וקאמר רב שיכול לדבר מתוך הכתב ויודיע לכתוב על הקלף כתבו גט ותנו לאשתי אתם פלוני ופלוני ומסר להם סומכין על כתיבתו וכותבין ונותנין אמר רב נחמן^א מאי קמ"ל תנינא נשתתק ואמרו ר' נכתוב גט לאשתך וכו' כיון דקא מחוי כתבי' פי' סומכין ברמזיו וכותבין גט לאשתו ואין רמז גדול מכותיבת אי דאי לרב ר' זורא דקאמרת שאני אלס דתניא חרש המדבר ואינו שומע ואינו חרש שומע ואינו מדבר והוה אלם וזה הוה הרי חם כפקחים לכל דבריהם. פי' ונשתתק מבנתי' פקח גמור הוא אלא שמתוך חליו נאלם ואינו מדבר אבל שפוי הוא בדעתו ולפיכך בודקים סומכין על רמזיו וכ"ש על כתב ידו אבל חרש גמור שאינו שומע ואינו מדבר שאין סומכין על רמזיו להפיקע קדושי שנתן בעדיו פקח צדונת נתחשב הוא או נשתטה לא יוציא עולמית הוה אמנא שם על כתבו לא נסמך דשאנן רמזיו דמיא

קמ"ל רב דסומכין על כתיבתו שהכתיבה אינה נעשית אלא בדעת ובכוונה: אי"ר זורא אי ק' לי דתניא אם לא יגיד פרט לאלס שאינו יכול להגיד. ואמאי הוא יכול להגיד מתוך הכתב. פי' ממנתי' דנשתחק לא ק' ליה מפני שהוא פקח ומחמת חליו נשתחק ואלם דממעט מלא יגיד י"ל דהוא חרש גמור שאינו בר דעת מ"ה ממעט ליה אלא דרב ק' דאמר סומכין על כתיבתו להפיקע קדושי פקחות שנעשו מדעת וא"כ אמאי ממעט ליה מאס לא יגיד הרי יכול להגיד מתוך הכתב ואצ"פ שאין לסמוך על רמזו על כתיבתו יש לסמוך: אי"ל אבוי עדות קאמרת שאני עדות דרחמנא אמר מפיהם רלא מפי כתבם. פי' האי אלם דקא ממעט מלא יגיד בחרש מיירי ומשום שאין בו דעת [אלא] באלם שהוא שומע ואינו מדבר שהוא כפקח לכל דבריו וטעמא דמלתא משום דלגבי עדות בעי' מפיהם ולא מפי כתבם אבל לענין ליתן גט לאשתו לא מיבעיא שהוא פקח אלא אפילו חרש גמור ע"י כתיבתו כותבין ונותנין גט לאשתו להפיקע קדושי פקחותו שכתיבתו מדעת היא נעשית בדקאמר רב ואי ק' אלס שהוא פקח אמאי אינו יכול להעיד מפי הכתב ומ"ש מכל שדיר דעלמא שוה כשרים בירי ממונות ואמרי בהו עדים החתומים על השטר נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד וגם הוא מקרא מלא שדות בכסף יקנו וכתוב בספר וחתום. תשובה כל שיכול להגיד על פה כשר בכתיבה ועשו החימוה כמו שנחקרה בב"ד עדותו וכל שאינו יכול להגיד על פה אינו כשר בכתיבה ומשום הכי אלם פסול בכתיבה דליתיה על פה ומיחו אנרי יכול העד כשיבא לב"ד לכתוב עדותו ולהגיד על ידי כתב אלא בפני דבעי' מפיהם ולא מפי כתבם. ולא דמיא לחתימת השטר דהתם כיון דמסר החתימה לההוא דמסחיר נעשה כמי שנחקרה עדותו בב"ד אבל אי בעי איהו לאסאדורי ככתב דמיא לא מצי לאסאדורי ככתב דאכתי לא מסר סודותיהו לההוא דמסחיר ליה הלכך צריך להעיד על פה שלא נתקנה החתימה אלא למסור למי שהוא מעיד לו ופניו תיקון העולם שמא ימותו העדים או ילכו למדינת הים אבל לא למסורה לב"ד כיון דאיהו קאי קמיהו ואלם אין החימוה מועילת אפילו למוסרה למי שמעיד לו אחרי שהוא בר הגדה משום הכי פסור מביטות העדות שאינו בר עדות לא כהו ולא בחתימה: מיתבי כסם שבדקין אותו לגישין כך בודקין אותו למתנות ולמשאות ולירושות ולעדיות קנני מיתה לעדות מאי לאו לעדות דעלמא. פי' אלמא שבדקין מי שנשתחק ומקבלין עדותו בהרבת ראשו וכ"ש בכתיבתו והכי אמרת דאמר ר' יוסף בר חמא אמר רב ששה בעדות אשה דקילוי בה רבנן להכשירי עד אי ואפילו עד אי עד הכשירו נמי להעיד כבתיבה ובבדיקה ואפי' איתו כהו אבל בשאר עדות לא [והא] ירושות קנני מיתה למאי לא ידמי ירושת בנא והבבור דנסיב דאמר מאן דעבי מזהב קנני מיתה למשאות ומתנות מאי לאו משאות דעלמא לא משאות ומתנות דידיה. מיתבי חרש לא הלכו אחר רמיוותיו ואחר קפיצותיו ואחר כתב ידו אלא במטלטלין אבל לא בבניטין. פי' בפקח ובכסוף נתחשב מיירי שחיו קדושו

(ב) לפעט רב יוסף.